

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 12 lutego 2016 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. na podstawie art. 84 ust.8 w związku z art.123 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (t.j. Dz.U. z 2015 r. poz.121 z późn. zm.) odmówił L. J. (1) odstąpienia od żądania zwrotu należności z tytułu nienależnie pobranych świadczeń określonych decyzją z dnia 2 grudnia 2005 roku w łącznej kwocie 43.560,74zł. W uzasadnieniu podniesiono, iż ze zgromadzonego materiału nie wynika, aby wnioskodawczyni nie mogła pozyskiwać dochodów niezbędnych do spłacenia zaległości. W systemie figuruje wnioskodawczyni jako świadczeniobiorca ZUS od dnia 10 grudnia 2015 roku oraz od dnia

22 grudnia 2015 roku jako zatrudniona na podstawie umowy o pracę. Nadto prowadzi wspólne gospodarstwo domowe z mężem, który osiąga dochody z tytułu zatrudnienia. Ponadto wnioskodawczyni podała, że korzysta z pomocy finansowej matki w wysokości 300 zł miesięcznie. Wskazano, iż z dokumentów zgromadzonych w sprawie nie wynika, aby z powodu stanu zdrowia lub konieczności sprawowania opieki nad przewlekle chorym członkiem rodziny wnioskodawczyni nie mogła pozyskiwać dochodów niezbędnych do opłacenia zaległości, albowiem zatrudniona jest na podstawie umowy o pracę oraz figuruje jako świadczeniobiorca ZUS. Jednocześnie ZUS poinformował, że ubezpieczona może wystąpić z wnioskiem o rozłożenie na raty nienależnie pobranych świadczeń, proponując spłatę należności w ratach możliwych do spłacenia.

/decyzja z dnia 12 lutego 2016 roku k. 31 - 31v akt ZUS/

W dniu 29 marca 2016 roku wnioskodawczyni złożyła odwołanie od powyższej decyzji zarzucając jej:

- naruszenie art. 7 k.p.a. w zw. z art. 84 ust. 8 pkt 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych przez zaniechanie dokładnego zbadania sprawy z naruszeniem interesu publicznego i słusznego interesu skarżącej oraz jej rodziny przez arbitralną i nieuzasadnioną odmowę odstąpienia od dochodzenia zwrotu nienależnie pobranych świadczeń wraz z odsetkami za opóźnienie;
- naruszenie art. 8 k.p.a. w zw. z art. art. 84 ust. 1 i art. 84 ust. 7 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych poprzez dochodzenie przez organ rentowy od skarżącego przedawnionych należności nienależnie pobranych świadczeń wraz z przedawnionymi odsetkami ustawowymi z tytułu opóźnienia;
- naruszenie art. 77 k.p.a. poprzez zaniechanie zebrania materiału dowodowego w sposób wyczerpujący;
- naruszenie art. 80 k.p.a. poprzez dokonanie oceny materiału dowodowego w oderwaniu od zasad doświadczenia życiowego i logiki, co bezpośrednio doprowadziło do wydania zaskarżonej decyzji.

W uzasadnieniu odwołania skarżąca podniosła, że jest osobą niepełnosprawną w stopniu umiarkowanym. Obecnie otrzymuje rentę wysokości 844,58 zł oraz wynagrodzenie za pracę w Zakładzie Pracy (...) w wysokości 1.698 zł. Skarżąca prowadzi gospodarstwo domowe wraz z małżonkiem, który otrzymuje 1.505,87 zł netto z tytułu wynagrodzenia za pracę. Z przysługujących im dochodów organ rentowy dokonuje comiesięcznych potrąceń innych należności. Małżonek skarżącej otrzymał za sierpień 2015 roku - 148,20 zł, za wrzesień 2015 roku - 528 zł, a skarżąca 546 zł za październik 2015 roku, 528 zł za listopad 2015 roku oraz 281 zł za grudzień 2015 roku. Oznacza to, że rodzina jest postawiona przed koniecznością utrzymania się w miesiącu za kwotę 4.000 zł. Od kwoty tej należy odjąć kwotę wydatków na rachunki i opłaty z tytułu korzystania z lokalu mieszkalnego i media oraz pozostałe opłaty, tj. kwotę około 800 zł miesięcznie. Od kwoty tej należy odjąć średnio 400 zł miesięcznie, które to małżonek skarżącej przeznacza na bieżącą opiekę lekarską zaś wnioskodawczyni około 200 zł. Wydatki na żywność oraz środki higieniczne to koszt około 1100 zł miesięcznie. Jak wynika z powyższego wyliczenia, po odjęciu kwot wydatków z tytułu usprawiedliwionych, normalnych potrzeb skarżącej i jej małżonka od kwoty dochodu netto, jaką dysponuje rodzina w miesiącu, pozostaje około 1.300 zł.

/odwołanie z dnia 29 marca 2016 roku k. 3- 9/

W odpowiedzi na odwołanie z dnia 20 kwietnia 2016 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych wniósł o jego oddalenie, wywodząc jak w uzasadnieniu decyzji.

/odpowiedź na odwołanie z dnia 20 kwietnia 2016 roku k. 23 - 23v/

Wyrokiem z dnia 7 lipca 2016 roku Sąd Rejonowy dla Łodzi – Śródmieścia w Łodzi oddalił odwołanie L. J. (1) od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych I Oddziału w Ł. z dnia 12 lutego 2016 roku, którą odmówiono ubezpieczonej odstąpienia od żądania zwrotu nienależnie pobranych świadczeń.

/wyrok z dnia 7 lipca 2016 roku k. 106/

Apelację od powyższego rozstrzygnięcia wniosła ubezpieczona.

/apelacja z dnia 25 sierpnia 2016 roku k. 119 - 128/

Postanowieniem z dnia 27 stycznia 2017 roku Sąd Okręgowy w Łodzi VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych na podstawie art. 390 § 1 k.p.c. przedstawił Sądowi Najwyższemu zagadnienie prawne budzące poważne wątpliwości w brzmieniu następującym:

"Czy wynikająca z art.84 ust.8 ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych (tekst jednolity Dz.U. z 2016 roku, poz.963 ze zm.) sprawa dotycząca odstąpienia od żądania zwrotu nienależnie pobranych świadczeń z funduszu chorobowego należy do kategorii spraw o zasiłek chorobowy, dla których zgodnie z dyspozycją art.477⁸ § 2 punkt 1 k.p.c. właściwy jest sąd rejonowy czy też do kategorii spraw z zakresu ubezpieczeń społecznych, dla których zgodnie z dyspozycją art.477⁸ § 1 k.p.c. właściwy jest sąd okręgowy ?"

/postanowienie z dnia 27 stycznia 2017 roku k. 225/

W dniu 29 czerwca 2017 roku Sąd Najwyższy podął uchwałę następującej treści „sprawy dotyczące odstąpienia od żądania zwrotu należności z tytułu nienależnie pobranego zasiłku chorobowego (art. 84 ust. 8 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych; jednolity tekst: Dz.U. z 2016 r., poz. 963 ze zm.) należą do właściwości rzeczowej sądów okręgowych (art. 477⁸ § 1 k.p.c.)”.

/uchwała z dnia 29 czerwca 2017 roku k. 235 - 235v/

Wyrokiem z dnia 30 października 2017 roku Sąd Okręgowy w Łodzi VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych uchylił zaskarżony wyrok, zniósł postępowanie w sprawie poczynawszy od dnia 9 czerwca 2016 roku i przekazał sprawę do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu dla Łodzi-Śródmieścia w Łodzi X Wydziałowi Pracy i Ubezpieczeń Społecznych, pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach procesu za drugą instancję.

/wyrok z dnia 30 października 2017 roku k. 254/

Postanowieniem z dnia 24 stycznia 2018 roku Sąd Rejonowy dla Łodzi-Śródmieścia w Łodzi X Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych stwierdził swą niewłaściwość i sprawę przekazał Sądowi Okręgowemu w Łodzi VIII Wydziałowi Pracy i Ubezpieczeń Społecznych jako właściwemu do jej rozpoznania i rozstrzygnięcia.

/postanowienie z dnia 24 stycznia 2018 roku k. 269/

Na rozprawie w dniu 25 czerwca 2018 roku - poprzedzającej wydanie wyroku - wnioskodawczyni poparła odwołanie, zaś pełnomocnik ZUS wniósł o oddalenie odwołania.

/stanowiska stron e -protokół rozprawy z dnia 25 czerwca 2018 roku 00:04:03 - 00:06:28 - płyta CD k. 347/

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Decyzją z dnia 2 grudnia 2005 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. stwierdził brak prawa L. J. (1) do zasiłku chorobowego za okresy niezdolności do pracy przypadające po dniu 4 grudnia 2000 roku, stwierdził przedawnienie dochodzenia zwrotu zasiłku chorobowego pobranego za okresy od dnia 26 stycznia 2001 roku do dnia 22 lutego 2001 roku, od dnia 21 marca 2001 roku do dnia 16 września 2001 roku, od dnia 8 grudnia 2001 roku do dnia 5 czerwca 2002 roku i od dnia 9 sierpnia 2002 roku do dnia 1 grudnia 2002 roku oraz zobowiązał wnioskodawczynię do zwrotu zasiłku chorobowego za okresy: od dnia 2 grudnia 2002 roku do dnia 4 lutego 2003 roku, od dnia 15 kwietnia 2003 roku do dnia 27 maja 2003 roku, od dnia 9 czerwca 2003 roku do dnia 5 grudnia 2003 roku, od dnia 10 lutego 2004 roku do dnia 7 sierpnia 2004 roku i od dnia 20 października 2004 roku do dnia 15 kwietnia 2005 roku w łącznej kwocie 20.882,50 zł wraz z odsetkami w kwocie 4.556,95 zł.

/decyzja z dnia 2 grudnia 2005 roku k.1 akt ZUS/

Decyzją z dnia 15 lipca 2010 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. w decyzji z dnia 2 grudnia 2005 roku w punkcie 1 w stwierdzeniu braku prawa do zasiłku chorobowego za okresy niezdolności do pracy przypadające po dniu 4 grudnia 2000 roku zmienił tę datę na 5 czerwca 2002 roku, a w punkcie 2 uchylił decyzję w części dotyczącej pobranego zasiłku chorobowego za okresy od dnia 26 stycznia 2001 roku do dnia 22 lutego 2001 roku, od dnia 21 marca 2001 roku do dnia 16 września 2001 roku i od dnia 8 grudnia 2001 roku do dnia 5 czerwca 2002 roku.

/decyzja z dnia 15 lipca 2010 roku k.3 akt ZUS/

Wyrokiem z dnia 11 czerwca 2012 roku Sąd Rejonowy dla Łodzi Śródmieścia w Łodzi zmienił decyzję z dnia 2 grudnia 2005 roku w ten sposób, że ustalił, iż L. J. (1) ma obowiązek zwrotu zasiłku pobranego za okresy od dnia 2 grudnia 2002 roku do dnia 4 lutego 2003 roku, od dnia 15 kwietnia 2003 roku do 27 maja 2003 roku, od dnia 9 czerwca 2003 roku do dnia 5 grudnia 2003 roku, od dnia 10 lutego 2004 roku do dnia 7 sierpnia 2004 roku, od dnia 20 października 2004 roku do dnia 15 kwietnia 2005 roku w łącznej kwocie 20.882,50 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 4 stycznia 2006 roku. Wyrokiem tym Sąd zmienił także decyzję dotyczącą męża wnioskodawczynie K. J. w ten sposób, że ustalił, iż ma on obowiązek zwrotu zasiłku pobranego za okresy od dnia 22 stycznia 2003 roku do dnia 18 lipca 2003 roku, od dnia 29 października 2003 roku do dnia 23 kwietnia 2004 roku, od dnia 7 lipca 2004 roku do dnia 31 grudnia 2004 roku, od dnia 7 kwietnia 2005 roku do dnia 28 lipca 2005 roku w łącznej kwocie 17.309,30 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 4 stycznia 2006 roku.

/wyrok z dnia 11 czerwca 2012 roku k.4 akt ZUS/

Wyrokiem z dnia 18 grudnia 2012 roku Sąd Okręgowy w Łodzi po rozpoznaniu apelacji L. J. (2) oddalił apelację od powyższego wyroku Sądu Rejonowego dla Łodzi Śródmieścia w Łodzi.

/wyrok z dnia 18 grudnia 2012 roku k.5 akt ZUS/

W dniu 12 listopada 2015 roku wnioskodawczynie złożyła do organu rentowego wniosek o odstąpienie od żądania zwrotu nienależnie pobranych świadczeń.

/pismo z dnia 12 listopada 2015 roku k.7 akt ZUS/

Do wniosku załączyła oświadczenie, z którego wynika, iż wraz z mężem ponosi średnio miesięcznie następujące koszty: rata kredytu w łącznej wysokości 514 zł, za energię elektryczną 90 zł, za telefon i internet 150 zł, czynsz 600 zł, za telewizję 50 zł, leki 260 zł, żywienia 500 zł, środki czystości i higieny 120 zł, przejazdy komunikacją miejską 200 zł. Nadto uzyskuje wsparcie finansowe od matki wnioskodawczynie w wysokości 300 zł miesięcznie. Wskazała także, iż posiadają zaległości czynszowe w wysokości 1200 zł.

/zestawienie k.17 akt ZUS/

Wnioskodawczyni ma ustalony od dnia 5 sierpnia 2015 roku umiarkowany stopień niepełnosprawności, którego przyczyną są schorzenia oznaczone symbolem 02-P. Orzeczenie zostało wydane na okres do dnia 15 października 2020 roku.

/orzeczenie z dnia 28 września 2015 roku k.18 akt ZUS, orzeczenie z dnia 16 października 2017 roku k. 281/

Decyzją z dnia 12 stycznia 2016 roku wnioskodawczyni została przyznana zaliczka na poczet przysługującej renty z tytułu niezdolności do pracy od dnia 10 grudnia 2015 roku do dnia 30 grudnia 2016 roku w wysokości 844,58 zł

/decyzja z dnia 12 stycznia 2016 roku k. 20/

Wnioskodawczyni od 2007 roku do listopada 2015 roku podjęła zatrudnienie jako przedstawiciel handlowy w hurtowni fryzjerskiej K. S. na podstawie umowy o pracę i otrzymywała wynagrodzenie w wysokości około 1.600 zł. Przy czym będąc zatrudnioną w ww. firmie od grudnia 2014 roku przebywała na zwolnieniu lekarskim przez pół roku, a następnie na świadczeniu rehabilitacyjnym, później zaś otrzymywała rentę.

/zeznania wnioskodawczyni e - protokół z dnia 21 maja 2018 roku 00:52:49 - 01:02:05 w zw. z wyjaśnieniami 00:01:21 - 00:32:58 - płyta CD k. 293/

W okresie od dnia 1 marca 2016 roku do dnia 30 września 2016 roku wnioskodawczyni była zatrudniona w Spółce z o.o. (...) na podstawie umowy o pracę na stanowisku koordynatora ds. zatrudnienia z wynagrodzeniem 2400 zł brutto.

/umowa o pracę z dnia 1 marca 2016 roku k. 61/

W lutym 2017 roku pracowała w sklepie (...) jako zaopatrzeniowiec stoiska na podstawie umowy o pracę z wynagrodzeniem 2.000 zł brutto. Nie uzyskiwała żadnych innych dodatków.

/zeznania wnioskodawczyni e - protokół z dnia 21 maja 2018 roku 00:52:49 - 01:02:05 w zw. z wyjaśnieniami 00:01:21 - 00:32:58 - płyta CD k. 293/

W okresie od marca do maja 2017 roku wnioskodawczyni wykonywała umowę zlecenia zawartą z (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością Spółka komandytowa we W., z tytułu której uzyskiwała miesięcznie wynagrodzenie w wysokości 3.000 zł brutto.

/umowy zlecenia – k.314- 316/

Obecnie wnioskodawczyni pobiera emeryturę w wysokości 1.360 zł netto, nadto uzyskuje dochód w wysokości 2300 zł netto z tytułu prowadzonej od marca 2017 roku działalności gospodarczej.

/zeznania wnioskodawczyni e - protokół z dnia 21 maja 2018 roku 00:52:49 - 01:02:05 w zw. z wyjaśnieniami 00:01:21 - 00:32:58 - płyta CD k. 293, zeznania świadka e - protokół z dnia 21 maja 2018 roku 00:37:24 - 00:48:46 - płyta CD k. 293, decyzja z dnia

20 marca 2017 roku dotycząca L. J. (1) k. 312 -313v, umowy zlecenia od marca do maja 2017 roku k. 314 -316, rachunki za okres od marca do maja 2017 roku k. 317 319, umowa o świadczenie usług k. 320 - 324v, PIT - 37 za rok 2016 k. 325 - 326v, PIT - O za 2016 rok k. 327 - 328v, PIT - 38 za rok 2017 k. 329 - 330v, PIT -O k. 331 -332v, PIT - 28 za rok 2017 k. 333 -336, PIT - 28/A za rok 2017 k. 337 338/

L. J. (1) prowadzi wspólne gospodarstwo domowe z mężem K. J., który od stycznia 2018 roku jest na emeryturze. Pobiera on świadczenie w wysokości 2.000 zł netto. Jednocześnie pracuje na umowę zlecenie na 3/4 etatu w Makro. Z tego tytułu uzyskuje miesięcznie dochody w wysokości 1.600 zł netto. Z uwagi na liczne schorzenia męża

(rozpoznane schorzenie astma oskrzelowa, niedoczynność tarczycy oraz choroba A.) z budżetu domowego na leczenie K. J. przeznaczana jest kwota około 700 zł miesięcznie, zaś na leczenie wnioskodawczynie kwota najmniej 120 zł miesięcznie. Ponadto budżet domowy obciążają koszty związane z zaciągniętymi kredytami około 1100 zł, koszty utrzymania mieszkania 600 zł, czynsz za mieszkanie zmarłej mamy 800 zł.

/zeznania wnioskodawczynie e - protokół z dnia 21 maja 2018 roku 00:52:49 - 01:02:05 w zw. z wyjaśnieniami 00:01:21 - 00:32:58 - płyta CD k. 293, zeznania świadka e - protokół z dnia 21 maja 2018 roku 00:37:24 - 00:48:46 - płyta CD k. 293, zaświadczenie k. 280, zaświadczenie z dnia 23 kwietnia 2018 roku k. 280, faktury na zakup leków k. 282 -285 i 289, roczna karta wynagrodzenia za okres od stycznia do grudnia 2018 roku k. 297, decyzja z dnia 12 marca 2018 roku dot. K. J. k. 298-299v, umowy zlecenia od lutego do maja 2017 roku k. 300 - 303 /

Wnioskodawczynie nie posiada żadnych oszczędności, ruchomości oraz nieruchomości.

/zeznania wnioskodawczynie e - protokół z dnia 21 maja 2018 roku 00:52:49 - 01:02:05 płyta CD k. 293/

Wnioskodawczynie co do zaległości obejmujących okres 2002 - 2005 zawarła z organem rentowym układ ratalny i uiszcza obecnie co miesiąc ratę w wysokości 100 zł, następnie będzie to kwota 490 zł. Podobnie układ ratalny zawarł również małżonek wnioskodawczynie, który obecnie uiszcza kwotę raty w wysokości 175 zł miesięcznie, następnie będzie to kwota 390 zł.

/zeznania wnioskodawczynie e - protokół z dnia 21 maja 2018 roku 00:52:49 - 01:02:05 w zw. z wyjaśnieniami 00:01:21 - 00:32:58 - płyta CD k. 293/

Sąd Okręgowy dokonał ustaleń stanu faktycznego w oparciu o wyżej przytoczone dokumenty z akt rentowych i akt sprawy oraz zeznań wnioskodawczynie oraz świadka K. J., uznając je za wiarygodne.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

W świetle zebranego w sprawie materiału dowodowego i poczynionych na jego podstawie ustaleń faktycznych oraz przeprowadzonej wyżej oceny dowodów, należy uznać, że odwołanie L. J. (1) nie zasługuje na uwzględnienie.

Zgodnie z przepisem art. 138 ust 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tj. Dz. U. z 2018 r. poz. 1270, dalej jako ustawa emerytalna) osoba, która nienależnie pobrała świadczenia, jest obowiązana do ich zwrotu. Przepis art. 138 ust. 2 pkt 1 przywołanej ustawy stanowi, że za nienależnie pobrane świadczenia uważa się świadczenia wypłacone mimo zaistnienia okoliczności powodujących ustanie lub zawieszenie prawa do świadczeń albo wstrzymanie wypłaty świadczeń w całości lub w części, jeżeli osoba pobierająca świadczenia była pouczona o braku prawa do ich pobierania.

Jednocześnie stosownie do art. 84 ust 2 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (t.j. Dz. U. z 2017 r. poz. 1778 z późn. zm., dalej jako ustawa systemowa) za kwoty nienależnie pobranych świadczeń uważa się świadczenia wypłacone mimo zaistnienia okoliczności powodujących ustanie prawa do świadczeń albo wstrzymanie ich wypłaty w całości lub w części, jeżeli osoba pobierająca świadczenie była pouczona o braku prawa do ich pobierania. Pouczenie takie musi być czytelne, jasne i zrozumiałe dla ubezpieczonego.

W ust. 8 art. 84 ustawy systemowej ustawodawca przewidział możliwość odstąpienia przez Zakład od żądania zwrotu należności z tytułu nienależnie pobranych świadczeń w całości lub w części, odroczenia terminu ich płatności albo rozłożenia ich na raty, jeżeli:

- 1) zachodzą szczególnie uzasadnione okoliczności lub
- 2) kwota nienależnie pobranych świadczeń nie przewyższa kosztów upomnienia w postępowaniu egzekucyjnym w administracji.

Przy tym za "szczególnie uzasadnione okoliczności" w doktrynie i judykaturze powszechnie uznaje się takie, których zwrot uniemożliwi bądź znacznie dotkliwie utrudni ubezpieczonemu bieżące funkcjonowanie i zaspokojenie podstawowych potrzeb życiowych (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 30 października 2008 r., sygn. akt III AUa 890/08, Lex nr 478686). W przepisie art. 84 ust. 8 chodzi o przypadek o głębokim - można powiedzieć - nasyceniu "szczególnie uzasadnionych okoliczności" takich, że dla uwzględnienia uzasadnionego szczególnie okolicznościami interesu ubezpieczonego nie wystarczy ani "odstąpienie" w części, ani odroczenie terminu płatności zobowiązania ubezpieczonego, ani rozłożenie należności na raty. (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 2 lutego 2012 r., III UK 47/11).

Ponieważ art. 84 ust. 8 ustawy systemowej posługuje się pojęciem okoliczności "szczególnie uzasadnionych", należy uznać, że przypadki jego zastosowania winny mieć charakter wyjątkowy, a sam przepis art. 84 ust. 8 nie powinien być interpretowany rozszerzająco. W ramach katalogu przykładowych okoliczności uzasadniających stosowanie ulg wskazuje się: brak majątku, z którego możliwe byłoby dochodzenie od osoby zobowiązanej zwrotu świadczeń; ustalenie, że w przypadku zwrotu świadczeń osoba zobowiązana lub osoby pozostające na jej utrzymaniu zostałyby pozbawione niezbędnych środków utrzymania; ciężką chorobę powodującą niezdolność do pracy lub niepełnosprawność osoby zobowiązanej, członka rodziny lub innej osoby pozostającej na jej utrzymaniu, wiek osoby zobowiązanej, zdarzenia losowe (kradzież, wypadek, pożar, powódź, inne klęski żywiołowe) powodujące szczególne trudności w sytuacji materialnej osoby zobowiązanej. Dokonując oceny ich występowania należy kierować się stanem majątkowym i rodzinnym dłużnika, jak też realną możliwością zwrotu, w tym możliwością podjęcia pracy pozwalającej na zwrot świadczeń (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 3 października 2014 r., III AUa 2591/13, wyrok Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie z dnia 26 marca 2013 r., III AUa 3/13, LEX nr 1306038).

W wyroku Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 8 stycznia 2008 roku III AUa 1828/06 (POSAG 2008/1/108) podniesiono, iż przepis art. 84 ust. 8 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych spełnia funkcję ochronną - jego celem jest w szczególności zabezpieczenie zobowiązanych do spłaty należności przypadających na rzecz organu rentowego przed pozbawieniem ich wskutek powyższego możliwości zaspokojenia podstawowych potrzeb życiowych. (...) Organ rentowy, wydając zaskarżoną decyzję, winien - kierując się zasadą uwzględniania słusznego interesu obywateli - baczyć również na wskazany powyżej cel regulacji.

Odnosząc wskazywane przez orzecznictwo kryteria odstąpienia od żądania zwrotu nienależnie pobranych świadczeń do ustalonych w sprawie faktów i oceniając je przez pryzmat zasad doświadczenia życiowego i logicznego rozumowania, należy uznać, że w analizowanej sprawie nie zachodzą przesłanki do stwierdzenia, że w przypadku ubezpieczonej L. J. (1) wystąpiły szczególne okoliczności uzasadniające odstąpienie od obowiązku zwrotu nienależnie pobranego świadczenia. Sąd podzielił ocenę organu rentowego, że trudności finansowe powołane przez ubezpieczoną oraz jej sytuacja zdrowotna i rodzinna nie mogą uzasadniać odstąpienia od żądania zwrotu należności z tytułu nienależnie pobranych świadczeń.

Sytuacja życiowa wnioskodawczynie nie stanowi szczególnie uzasadnionego przypadku w rozumieniu omawianego przepisu, uzasadniającego odstąpienie od żądania zwrotu nienależnie pobranych świadczeń z ubezpieczenia społecznego w całości. Praktycznie każdy zobowiązany do zwrotu świadczeń z ubezpieczenia społecznego, znajduje się w nietypowej i wyjątkowej sytuacji, odmiennej od sytuacji życiowej innych osób, które są w stanie wywiązać się własnym staraniem z ciążących na nich zobowiązań. Dopiero, gdy zachodzi wypadek nadzwyczaj uzasadniony, gdy pozwala on ocenić, że dłużnik w sposób od siebie całkowicie niezależny traci zdolność do zarobkowania, bądź zachodzi nadzwyczajny i nagły wypadek losowy, który pozwala ocenić, iż dłużnik mimo dołożenia należytej staranności nie jest w stanie spłacić zadłużenia, można mówić o wypadku uzasadniającym odstąpienie od żądania świadczeń z ubezpieczenia społecznego.

Analizując sytuację odwołującej należy podkreślić, iż wnioskodawczynie posiada stałe źródło dochodu w postaci emerytury w wysokości około 1360 zł netto. Nadto w aktualnie prowadzi działalność gospodarczą i uzyskuje z tego tytułu dochody w kwocie 2.300 zł netto. Poza tym źródłem utrzymania wnioskodawczynie jest także dochód jej męża

(emerytura w stałej wysokości 2000 zł netto oraz umowa zlecenie - 1600 zł netto), z którym pozostaje we wspólnym gospodarstwie domowym. Razem jest to kwota 7260 zł miesięcznie.

Z kolei obciążenie budżetu domowego w związku z zobowiązaniami kredytowymi na poziomie około 1100 zł, leczeniem wnioskodawczyni i męża w granicach około 820 zł miesięcznie, utrzymanie mieszkania zmarłej mamy 800 zł oraz koszty utrzymania własnego mieszkania tj. prąd, telefon, woda, gaz oraz wyżywienia, zakupu środków czystości i komunikacji miejskiej nawet w granicach 2000 zł kształtują się na poziomie około 4720 zł. Zestawiając wartość uzyskiwanych dochodów obojga małżonków w wysokości 7260 zł z wydatkami ponoszonymi miesięcznie w przybliżeniu około 4720 zł, to okazuje się, że pozostaje kwota 2.540 zł, którą można zagospodarować na wskazane zadłużenie. Jest to kwota, która pozwala w sposób swobodny, bez znacznego obciążania budżetu domowego, na regulowania rat nie tylko wnioskodawczyni ale również i jej męża. Co zresztą - jak wykazało niniejsze postępowanie - ma miejsce. Zarówno L. J. (1) jak i jej mąż zawarli z organem rentowym układy ratalne w celu spłaty powstałego na rzecz Zakładu zadłużenia. Zatem okoliczność ta w sposób ewidentny potwierdza, że sytuacja wnioskodawczyni nie należy do szczególnie uzasadnionego przypadku w rozumieniu przepisów ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych.

Sąd nie pominął okoliczności, że zarówno wnioskodawczyni jak i jej mąż są osobami schorowanymi i nie jest wiadomym, czy z uwagi na stan zdrowia będą mogli dalej kontynuować obecnie prowadzoną aktywność zawodową tj. świadczenie pracy w przypadku K. J., czy prowadzenie działalności gospodarczej w sytuacji wnioskodawczyni. Oczywistym, że strona powodowa nie jest w stanie przewidzieć czasookresu zdolności do pracy. Jednak nie można zapominać, że zarówno wnioskodawczyni jak i jej mąż mają przyznane już świadczenia emerytalne na stałe. Na chwilę obecną oboje małżonkowie - pomimo wielu schorzeń - nadal pozostają aktywni zawodowo. A co za tym idzie wnioskodawczyni nie znajduje się obecnie w sytuacji pozbawiającej ją możliwości regulowania wskazanych należności.

Oceniając sytuację wnioskodawczyni zarówno osobistą, zdrowotną i finansową Sąd doszedł do przekonania, iż w sprawie nie zachodzą obecnie okoliczności, które pozwalają zastosować w stosunku do wnioskodawczyni dobrodziejstwo wynikające z omawianego przepisu, co nie przesądza – w przypadku zmiany jej sytuacji możliwości złożenia kolejnego wniosku o odstąpienie przez Zakład od żądania zwrotu należności z tytułu nienależnie pobranych świadczeń w całości lub w części, odroczenia terminu ich płatności albo rozłożenia ich na raty.

Odnosząc się natomiast do zarzutu przedawnienia należności, to mógł być ono rozpatrywany ewentualnie w postępowaniu toczącym się na skutek odwołania wnioskodawczyni od decyzji organu rentowego zobowiązującej ją do zwrotu nienależnie pobranego zasiłku.

Wobec powyższego w ocenie Sądu brak było uzasadnionych podstaw do odstąpienia od żądania zwrotu nienależnie pobranych świadczeń i w związku z tym należało odwołaanie oddalić na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c.

z/odpis wyroku z uzasadnieniem doręczyć wnioskodawczyni poucając ją o sposobie i terminie wniesienia apelacji.

30.07.2018r

E.W.